

*P. n. g. Sluiter Joan, prof. v p.
Grad Sv. Jurij Zg. Sv. Kungota*

Naročnina lista: Celo leto 55 din., pol leta 38 din., četri leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročila, inzerate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban štev. 113.

127 številka

Maribor, dne 6. novembra 1923.

Letnik XIV.

Od 1. novembra naprej velja posamezna številka „Straže“ 75 par.

Militarizem.

Nositi sove v Atene, vodo v morje in razlagati militarizem, zdi se, je popolnoma odveč. Vsakdo, ki gleda z odprtimi očmi na svet in ne lega na obe ušesi na enkrat k počitku, dočim je vse okrog njega pod neposrednim dojmom svetovne vojne, njenih posledic in strupenih kali, ki poganjajo iz njih, — se ne more ubraniti morečih skrbi za bodočnost naroda in človeštva sploh.

Sedanja doba mehanizma in materializma ustvarja človeka sebi kot suženjsko sredstvo, ne pa človeka kot svobodnega gospodarja nad tem, kar je ustvaril sam tekom tisočletij s svojim umom in duhom. Denar, kapitalizem je postal sam sebi namen, duh pa je usuznjen in podrejen nizkim nagibom in živalskim nagonom. Brez volje, da se delovanje duha usmeri k vzvišenim idealom prave svobode potom trdega boja samopremagovanja in uničevanja strasti, je postalo življenje brez globljega smisla. Za označbo tega nevarnega stanja za obstoj človeštva je izraz životarjenje še vedno preveč življenski pojem. To, kar se danes dogaja v človeški družbi, je samo še živo mrlišvo.

Proti temu živemu mrlištvu v človeški družbi se z uspehom bori katoliška Cerkev z versko vzgojo in z udejstvovanjem Kristusovih načel v zasebnem in javnem življenju posameznikov in družbe. Milijoni in milijoni mučnikov pričajo o trdem boju za osvoboditev duha iz krempljev temnih moči, katerim je laž in prevara bistveno obeležje.

Pred svetovno vojno so se države mrzlično oboroževale, češ, da je vojna pripravljenost najboljša jamstvo za mir. Otrokom se je ubijalo v glavo sovraštvo in bojaželjnost z odstavki iz zgodovine krvavih bojev in se tako že v nežnih srcih zastrupljalo plemenitost in velikodušje vere, upanja in ljubezni. Svobodomiselnost, kot krinka kapitalizma in njegovih izrodov, je obvladovalo vrhove državnih uprav. Liberalizem si je lastil svobodo, pravico, napredek, narodnost itd. V svetovni vojni in po njej pa se je ta liberalizem pokazal v svoji pravi luči — da je laž in prevara njegovo pravo ime.

Kapitalizem je zaslužil narode in dele naroda, pravico si je ustvarjal sam s krivico, napredek je pokazal v spolnjenju morilnega orožja in v duševnem nazadnjaštvu, proti narodnosti pa je — kjer mu je kazalo, — upeljal raznarodovanje.

To so sadovi kapitalizma, kateremu je imperijalizem oblika za doseg nadvladja v svetu. Imperijalizem pa potrebuje vojske, vojščakov in orožja. Uveljavljenje imperijalizma je mogoče edino potom militarizma.

Militarizem se pojavlja v različnih oblikah. V Nemčiji smo imeli takozvane junkerje, v Italiji imamo fašiste, ki so se nedavno polastili z nasiljem in terorizmom vlade, pri nas pa imamo — Sokole.

Smisel in namen sokolstva je jasno izražen v gestu sprejetem na zagrebškem obnem zboru sokolskega saveza: Kdor Sokol — ta vojak, kdor vojak — ta Sokol. Vsem je še v živem spominu, kako je sedanji vladajoči režim položil v usta neodgovornega činitelja v državi kraljev manifest, ki je izvenel v militarističnem pojmovanju sokolstva.

Militarizem je že sam na sebi jedro in bistvo nasilja. Nasilje pa ni imelo nikdar niti plemenitih nagibov, še manj pa plemenitih sadov. Ideja pa, ki se je zaradi sebe vdinjala za izvrševanje nasilja, je že s tem samim izvršila samomor. Če je kdaj v sokolstvu tudi bilo kaj vzvišenega, je to danes potepano v blato vsakdanjosti, iz katere se reži ukrutno ciničen obraz brezsrčnega, brezvestnega in krvoločnega militarizma.

Komurkoli je danes pacifizem iskren izraz miroljubnosti, ta se — po svetovni vojni! — ne more navduševati za puške in topove, ampak se mora pridružiti milijonom trpečega in izstradanega ljudstva, iz katerega vznikla plemenitost in mogočno stremljenje za razoroženjem. Temu stremljenju se odteguje sokolstvo, ki si je nadelo nalogo vzgajati državljane za — Kanonenfutter.

Da pa se ne bo napačno tolmačilo naše stališče napram vojski, ki je jasno izraženo v našem programu, moramo poudariti, da smatramo vojsko — to potrebno zlo vseh dob in časov — kot sestavni del naroda za obrambo državnih meja in vzdrževanje notranjega mira in reda. Ker pa je vojska, kakor vsaka druga drž. ustanova, podvržena trenutnim škodljivim vplivom, ki izrabljajo bajonete v svoje prikriti in temne namene, je torej upravičena naša zahteva, da se redna vojska preosnuje v narodno milico, kjer ne bo mesta ne «belic», ne «črni», ali katerikoli drugi umazani roki.

Toda sokolstvo, ki od sedanjega režima sprejema bogate denarne podpore in druge ugodnosti, dočim se bolniki mečejo iz bolnišnic in našemu najvišjemu učnemu zavodu odrekajo sredstva za obstoj, ker «nema para», je s tem pokazalo, da ne more računati na zaslobo v narodu. Sokolstvo, ko je postalo odvisno od

režima in bajonetov se je s tem samo izločilo iz naroda. S trenutkom ko je sokolstvo nastopilo pot brezverstva in odkrito otvorilo kulturni boj proti katoličanstvu, je odprlo na stečaj vrata — politični prostituciji v svojih vrstah. Če danes sokolstvo v svojih resolucijah po vsem tem «obsoja ponavljajoče se poizkuse zanesti v sokolske vrste politiko», se nam vse to zdi ravno toliko vredno, kakor obramba devištva poulične ženske. Da je temu tako, dokazujejo tudi resolucije o razmerju napram vojaštvu, četnikom in orjunovcem (fašistom).

Zastrupljeno ozračje, v katerem se sokolstvo giblje, prikazuje tudi popolno demoralizacijo in koruptnost članstva teh društev. Verizniki, «štrepjerji», razni «hohštapljerji» in druga taka in enaka svojat, si zatika sokolski znak, ker ve, da se bodo ob tem znaku in s primernim «bakšišom» odprla vsaka vrata.

Vse to je končno neizogibna posledica Pašič-Pribičevićemu militarizmu «črno-belo-rukstva» prodane sokolske ideje. Temu militariziranju našega naroda ljudstvo ne bo sledilo, ker je sito vojnih grozot. Kogar pa zdrava koža srbi, temu pa ni pomagati; zanj je torej najboljšje, da postane čimprej najemnik in hlapec narodu tujih in ljudstvu škodljivih interesov. Čim vidnejše je obeležje sovražnikov ljudstva in vere, tem uspešnejši je odpor proti njim, ki iščejo opore v — militarizmu.

Boj proti sokolstvu je obenem boj proti kapitalizmu, imperijalizmu, militarizmu in njihovim izrodkom: oligarhiji, absolutizmu in korupciji! To je boj za kršč. načela; za poštenost in moralno, za vestnost in pravico napram vsem in vsakomur!

Svetovna vojna je oslabilila moč militarizma in sokolstvo (fašizem pod drugo obliko in imenom) je ta militarizem podprlo in poživilo. Ali pa bo v tem tudi vzdržalo? Na to vprašanje odgovarja ljudstvo, ki se izogiblje vsemu, kar krepi in podpira sokolstvo in militarizem.

Politični položaj.

Kriza vladne koalicije. Spor v demokratskem klubu se nadaljuje. Skupina Davidovičevih trdovratno zahteva, da demokratski ministri odstopijo, skupina Pribičevićev pa stoji na stališču, da za sedaj ni nobenih razlogov, da bi se sestavila nova vlada. Davidovičeva skupina naglašča, da naš notranji in zunanji položaj zahteva vlado večjega ugleda in moči, Pribičevićeva skupina pa pravi, da se v sedanjih mednarodnih razmerah ne sme ustvarjati kriza. Predsednik demokratskega kluba Davidovič je dopisniku zagrebske «Slob. Tribune» izjavil, da je mnenja, da je položaj vlade tak, da bo morala podati ostavko, ne pa, da se dalje ostane na krmilu. Na vprašanje, kakšno stališče bo zavzel demokratski klub nasproti nameram, da vlada ne poda demisije, je g. Davidovič odgovoril, da o tem ne more ničesar izjaviti, dokler se ne izjavijo demokratski ministri, zakaj so spremenili svoje mnenje in se ne drže sklepov, ki so bili storjeni ob priliki volitve predsednika narodne skupščine, da mora vlada takoj po kumanovskih svečanostih odstopiti. Davidovič je osebno mnenja, da je notranji in zunanji položaj tak, da je treba ugledne in močne vlade, ki bi bila postavljena na širšo podlago. Ta Davidovičeva izjava zopet dobro osvetljuje ljudi in osebne odnose v klubu vladne stranke. Pri radikalcih tudi ni drugače, ne eden ne drugi prvak se ne more zanašati na svoje ljudi, danes jih ima, jutri jih nima, danes jih je toliko, jutri bogzna koliko. Če pa pride do popolnega razcepa med Davidovičev in Pribičevićev skupino, je gotovo da bo moral pritegniti Pribičević najmanj 50 demokratov na svojo stran, če bo hotel vsaj številno podpreti Pašiča.

Zborovanje demokratskega kluba, ki se je vršilo v soboto, ni izčistilo situacije. Večina navzočih poslancev je bila sicer za Davidovičev zahtevo, da morajo demokratski ministri po sklenjeni in podpisani izjavi podati ostavko, to pa ne more preiti v dejanje, ker na seji zopet ni bilo dovolj demokratskih poslancev navzočih. Izostali so namreč vsi oni, ki se nečejo zameriti ne na desno in ne na levo, zadovoljni so, da je vlada in srečni, da se med njo nekaj zasluži. Davidovič pravi, da bo seja drugič sklicana, ko bodo vsi poslanci blizu.

Ministrski svet in finančni komunike. V petek je bila seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o zunanjih politikah tako, da javnost nikdar ne bo zvedela kaj in finančni minister je podal svoje poročilo o pogajanjih v Pragi, ki je pa takoj dana v javnost. Poročilo se glasi: V razgovorih, ki so se vršili v Pragi med finančnim ministrom dr. Rašinom in dr. Kumanudijem ter med obojestranskimi eksperti, ni bilo niti besedice o kakem posojilu, katerega bi Čehoslovaška dala nam. Ti razgovori so se kretali v prvi vrsti okoli skupnega dela med Narodno banko in bačnim finančnega ministrstva Čehoslovaške republike in o reguliranju kurza dinarja in čehoslovaške krone. To bi se naj doseglo na ta način, da bi se pri bančnem uradu finančnega ministrstva Čehoslovaške republike ter pri Narodni banki v Beogradu organiziral in uredil nakup in prodaja čehoslovaških kron in deviz v čehoslovaških

kronah za našo državo in druge balkanske države. Radi olajšanja nakupa proizvodov čehoslovaške industrije bo bančni urad finančnega ministrstva Čehoslovaške republike kupoval in eskomptiral ročne devize in menice, kateri bi naši trgovci uvozniki dajali čehoslovaškim industrijcem za kupljeno blago. Poleg tega je čehoslovaška vlada pripravljena pomagati, da stopijo čehoslovaške banke v ožjo zvezo z našimi bankami radi otvarjanja kreditov v čehoslovaških kronah. Končno je bila v načelu sprejeta ustanovitve bančnega konzorcija s kapitalom 200 milijonov čehoslovaških kron, ki bi v naši državi zgradil državna poslopja in uradniška stanovanja. V vseh vprašanjih je bil dosežen popoln sporazum. To poročilo je razveseljivo za vladne ljudi, ker se obeta še veliko sej, posvetovanj in komisij na Češkem z lepimi dietami. Tudi uradniki se lahko veselijo, če hočejo in če so še tako lahkoverni, da verjamejo vladi, ki še uradniškega zakona noče spraviti pod streho, kaj še le stanovanja s češkimi milijoni.

Uradniški zakon. Pašič je dejal uradniški deputaciji enkrat «može», drugič pa «nemože da bidne» in «nemože» je dejala tudi seja pododbora, ki bi imela v petek razpravljati o uradniškem zakonu. Seja ni bila sklepna, ker ni prišlo na njo dovolj poslancev. Tako skrbijo vladni ljudje za državne nameščence in tako jim je na srcu uradniški zakon. Potem seveda «ne može, da bidne». Za danes je obljubljeno, da bo plenum zakonodajnega odbora začel razpravljati o uradniškem vprašanju neglede na to, če bo pododbor končal svoje delo ali ne.

Zakon o sodnikih in odvetnikih. Te dni pride pred zakonodajni odbor zakonski predlog pravosodnega ministra dr. Markoviča o sodnikih in odvetnikih. Večina članov odbora je proti temu predlogu, vendar se čuje, da hoče minister dr. Markovič iz tega napraviti vprašanje. Sodniki, zbrani preteklo nedeljo v Beogradu, so že protestirali proti temu zakonu. Ministru pravde dr. Markoviču je dobro znano, na kak odpor od raznih strani je naletel njegov zakonski predlog in če bo sedaj v vladi stavljaj nekaka vprašanja ter grozil morda celo z ostavko, bo to samo na videz, da se iz partijskih razlogov njegov položaj še bolj utrdi in da lahko še brezobzirnejše deli svojo «pravdo».

Odposlanstvo Društva narodov se mudi že nekaj dni v Beogradu pod vodstvom g. Drumonda v neki posebni misiji. Kaj prav za prav hočejo vedeti ti tuji gospodje nam ni znano, znano pa je, da si naša vlada silno prizadeva, da bi napravila na tuje obiskovalce najboljši vtis. Neprestano prireja tujim odposlancem čajanke, sprejeme, večerje, zabave itd. Take sijajne in dobre stvari spravijo človeka po navadi v tako dobro voljo, da ne vidi resnice, ki ni baš sijajna. Koliko sreče bo imela naša vlada s tujim odposlanstvom, se za zdaj še ne da reči, se bo že še videlo.

Vojni minister hoče demisionirati. Vojni minister general Miloš Vasič je pisal Pašiču, da hoče podati ostavko, ker ministrski svet ne odobri vseh zahtevanih kreditov. Ta naznanjena demisija bo imela pa še druge razloge. Generala Vasiča napadajo zlasti radikalni listi in to bo znak, da ga odločilna kamarila več ne mara. Govori se, da bo njegov naslednik general Zečević. Tako se vrsti eden za drugim, ko si dovolj nagrabi in napravi dovolj škode, akor n. pr. Zečević z nezasišeno rekrutno tragedijo, gre — s časom pa zopet pride. Eden obtožuje drugega. Vasič je obtoževal Zečevića radi rekrutov in postal minister, Zečević vračuje Vasiču z obtožbami glede municijskih liferacij — in postal bo najbrž zopet minister. Neki parlamentarni krogi nameravajo zahtevati enketno komisijo, ki naj bi preiskovala delovanje vojnega ministra Vasiča, — in če se ta komisija tudi izposluje, se generalu Vasiču ne bo nič zgodilo. Ob svojem času bo postal zopet minister.

Novi vojni minister ni general Zečević, temveč general Peter Pešič. Je že zaprisežen. Vasičeva demisija se je izvršila na «brzo roko» — in za njo stoji zopet nadebudni Pašičev sin Rade in z njim seveda vsemogočni oče Nikola. General Vasič se je razumel na liferacije vojnega materiala ni pa pustil mladega Pašiča in nekega Paniša Raciča, ki je s pomočjo starega Pašiča že nesramno izkoristil vse državne gozde po Črni gori, do nekega velikega profita na škodo države. To je bilo dovolj in general Vasič je moral iti, njegov naslednik general Pešič je pa menda že pod pogojem ustoličen in zaprisežen, da bo takoj napasel Pašičevo žlahto na državne stroške.

Zadevo kraljeviča Jurija bo rešil dvorski svet, ki se sestane najbrž dne 7. t. m. Kakor je znano, se princ Jurij ni pokoril odredbam vlade in dvorskega štatuta. Za rešitev tega vprašanja obstoje tri možnosti: da se cela stvar zavleče in da se na koncu princ Jurij zadovolji z vsem, ali da se reši popolnoma nepovoljno ali pa, da princa Jurija popolnoma zadovoljijo, vendar v taki obliki, da bo očitno, da je doživel fijasko. — Kraljevič Jurij je v zadnjem času večkrat pokazal svojo razburjenost. Enkrat je n. pr. napisal javno pismo na vlado in vladarja ter to pismo priobčil v beograjskem dnevniku «Epoha». Ker se mu je dozdevalo, da bo ta številka zaplenjena, kakor se je tudi zgodilo, si je oskrbel od nje 200 odtisov ter jih razdelil med poslance. Drugič je imel opravka v nekem ministrstvu.

Rad bi bil pogledal v zemljevid Jugoslavije in ko mu uradnik reče, da ga ni, steče v prvo knjigarno, nakupi cel sveženj zemljevidov Jugoslavije ter jih potem lastnoročno pribija po ministrskih pisarnah. — Nedavno so na dražbi prodajali njegove konje, nabralo se je obilo radovednega sveta, med njim mnogo žensk in oficirjev in ko so se licitali konji, se je slišalo mnogo laskavih in pomilovalnih klicev za kraljeviča. — Konji so se razprodali za okroglih 16.000 dinarjev. Od zapuščine kralja Petra, ki znaša v gotovem, kakor pravijo, 7 milijonov dinarjev, razdeljenih na tri dediče, bo kraljeviču malo ostalo, ker je eden milijon prisodil že invalidom in ker ima dolgove za odplačevati. Po Beogradu se vedno bolj trdi, da je kraljeviča sam Pašič sprl z dvorom.

Kronskemu svetu, ki se bo na svoji seji posvetoval o princ Jurjevi zadevi, razgrinja sedaj policajminister celo kopico aktov in spisov o kraljevičevem obnašanju doma in v inozemstvu. Spisi že tehtajo 5 kg in kronski svet bo imel dovolj posla, da jih preštudira. Res, marljivi so visoki gospodje, da sestavijo toliko aktov, bolje bi pa bilo, da s primerno vneto obravnavajo in opišejo na primer lakoto v posameznih pokrajinah in pa strašno bedni položaj državnih nameščenecv in delavstva v tej državi.

Po svetu.

Povečanje poštnih tarifov v Avstriji. Od prvega novembra naprej je povišala Avstrija poštne tarife za 100 odstot. Za navadno pismo se bo plačalo 320 K, za pismo iz Avstrije v Nemčijo 400 K, za pisma v Italijo, Čehoslovaško, Rumunijo, Jugoslavijo in Madžarsko pa 1200 K, za pisma v vse druge države pa 1500 K.

Redukcija uradništva v Avstriji. Po vladnem načrtu bo reduciranih 40 tisoč državnih uradnikov, na podlagi sporazuma z delegati Zveze narodov, pa bi naj bilo reduciranih v sredini leta 1924 100 tisoč državnih uslužbencev. Avstrijska vlada hoče prodati tudi dunajsko telefonsko centralo, katero bi radi kupili Francozi in Angleži.

Slovenci pod italijansko fašistovsko vlado. Ko so po južni Italiji fašisti prevzemali oblast, je prišlo na mnogih mestih do izgrediv. V Rimu je več ubitih in ranjenih žrtve, po Milanu so izvršena fašistovska nasilja nad delavskimi organizacijami in med fašisti in delavci so še sedaj krvavi poboji. V Julijski krajini je v primeru z vsem tem zelo mirno. Politična disciplina slovenskega ljudstva se je ob političnem preobratu v Italiji popolnoma obnesla. Nikjer ni došlo do nikakih nastopov s Slovenci. Izmed kmetjskih občin v Istri so fašisti zasedli le Marežige. Tudi splošno se razvija potek dogodkov v Julijski krajini brez vsakih izgrediv. Delavsko zbornico v Trstu so zasedli fašisti, «Laboratoru» je do nadaljnjih odredb zabranjeno izhajanje. List se je odredbi uklonil. V Trstu se je ustanovilo fašistovsko vojno sodišče, ki bo sodilo disciplinarne pregreške. Povodom imenovanja Mussolinijeve vlade so fašisti in nacionalisti priredili velike demonstracije z obhodom po mestu. Oblast je prešla zopet v roke civilnih oblasti, cenzura je odpravljena. Fašistovska demobilizacija se mirno razvija. Med Factino in Mussolinijevo vlado ne bo dosti razlike. Zakon ne bo za vse enak, ne bo se od vseh uvaževal, fašistovski voditelji pa morajo umiriti svoje tolpe, ker bi jih sicer popolna razdivjanost in razbrzdano pometla s položaja, ki so si ga toliko zaželeli.

Novi predsednik fašistov. Ker je prevzel Mussolini ministrsko predsedstvo, so izklicali fašisti v Rimu dne 2. t. m. med burnimi manifestacijami vojvodo d' Aosta predsednikom fašistovskih organizacij.

Mussolini in odnošaji do male antante. Novi italijanski ministrski predsednik Mussolini je povdaril, da je njegov glavni politični cilj: prijateljski odnošaji med Italijo in malo antanto. Mussolini nikakor ne misli spremeniti dosedanje italijanske orientacije napram politiki male antante.

Mussolini bo sklical parlament, ki bo razpravljal o provizoričnem državnem proračunu in o spremembah volilnega zakona. Prihodnje volitve bodo na spomlad, a nikakor ne pred marcem in se bodo vršile po francoskem sistemu zaščite večine.

Priprave za monarhistični prevrat v Nemčiji se vršijo in napredujejo. Središče monarhističnega pokreta je Monakovo.

Ekscesar Viljem bi rad potoval. Takoj po ženitvi bi si rad ekscesar Viljem zopet malo ogledal svet in stopil z njim v dotiko. Iz tega Viljemovega potovanja pa skoro ne bo nič, ker imajo zavezniški s Holandijo posebno pogodbo, po kateri Viljem ne sme zapustiti Doorna, niti za kratek čas ne.

Popustljivost velike antante napram Nemčiji. Delegati angleške, italijanske, francoske, belgijske in japonske vlade so izjavili Nemčiji, da so njihove vlade pripravljene ukiniti vojaško kontrolo nad Nemci, ki je uvedena na podlagi versailleske mirovne pogodbe, in jo zamenjati z garancijskim komitetom, katerega ne bi vzdrževali Nemci, ampak zavezniški. Kot protiuslugo za ukinitve kontrole zahteva velika antanta od nemške vlade, da ona izvede razorožitev. Nemška vlada je odgovorila na to ponudbo, da bo o njej še razpravljala.

Turška država. Z zmago Kemal paše nad Grki je napočil konec osmanskega carstva in sultana, ki je bil igračka velike antante ter je po njenih navodilih obsipal Kemalistično akcijo s celo ploho papirnatih protestov, opominov in obsodb. Vsi pravi Turki so gledali iz sultanije samo v Angoro in danes po zmagi in novem položaju Turkov v svetovni politiki je Angora popolnoma izpodrinila Carigrad. Prišlo je, kar je moralo priti. Turška narodna skupščina v Angori se je raztegnila na celo Turčijo in sklenila je, dosedanjega sultana odsta-

viti. Za guvernerja v Carigradu je imenovan Kiazinkara-bekir-paša. Angorska narodna skupščina si je pridržala pravico izvolitve novega državnega poglavarja v primernem času. Dalje je sklenila, da se nadomesti dosedanji naziv države «Osmansko cesarstvo» z novim imenom «Turška država».

Prepoved turške mobilizacije v Trakiji in Carigradu. Francozi in Angleži so se sporazumeli in prepovedali mobilizacijo turških čet v Trakiji in Carigradu. Angorska vlada je namreč razposlala po Trakiji in Carigradu svoje agente, ki bi naj zbrali 30 tisoč vojakov.

O angleških občinskih volitvah poročajo, iz Londona, da so pokazale te volitve popolni poraz delavske stranke in zmago konzervativcev. Delavska stranka je izgubila največ v industrijskih središčih severne Anglije. Ravnokar izvedene občinske volitve bi naj bilo merilo na predstoječe volitve v parlament.

Beležke.

Muslimani in kumanovska proslava. Srbski vladni listi so hudo napadli muslimane, poslance in ministre, ker se niso udeležili kumanovske proslave, glasilo muslimanske organizacije pa na vse te napade odgovarja: «Vsak narod ima navado, da proslavlja svetle momente iz svoje preteklosti, z obletnicami. S temi momenti je zvezano čutenje cele nacije in zato bi moral na proslava ves narod očeštvovali. Mislimo, da ni potrebno naglašati, da se morajo od takih proslav izključiti vsi oni elementi, ki žalijo čut naroda ali tudi posameznih narodnih skupin. Drugače ne more biti govora o kaki skupni proslavi. Oglejmo si kumanovsko proslavo sedaj iz drugega gledišča. Kumanovska proslava ne more navdušiti muslimanov. Zakaj? — Sam program proslave, posebno prvotni s cerkvenimi svečanostmi in ustoličenjem peškega patrijarha, nas ni mogel navdušiti. V nacionalni proslavi naroda različnih ver ni in ne sme biti mesta za verske obrede. In če se ima to pred očmi, takoj je vsakemu jasno, da se mi kot muslimani ne moremo ogreti za kumanovsko proslavo, da ne moremo na njej sodelovati, ko se ji daje verski značaj, če nočemo ali ne moremo zatajiti svojega značaja. Mi smo bili vedno iskreni v manifestacijah svojega mišljenja in značaja in tako hočemo tudi ostati. Mi se nismo naučili, da eno mislimo in čutimo, drugo pa delamo, kakor to počenjajo beograjski oblastniki. Še en moment nas je odločil, da ne sodelujemo. Pri vseh nedemokratskih vladah je namreč navada, da z različnimi paradami in sijajem zaslepljujejo mase ter tako odvračajo njih pozornost od pravega položaja, v katerega jih take vlade zavajajo. Mi smatramo tudi kumanovsko proslavo za paradu, ki hoče rehabilitirati gnili režim ter mu podaljšati življenje. Vlada, ki je vse storila, da prepreči sporazum med Srbi in Hrvati, ki ne zamudi nobene priložnosti, da prepreči manifestacije jugoslovanske solidarnosti, ki s vsakim korakom izziva do sporov in nezadovoljstva, ne sme od nas niti pod imenom spomina kumanovskih herojev zahtevati, da bi ji življenje podaljšali».

Za uradnike «može» in «nemože da bidne». Preteklo nedeljo so bile v Beogradu tri skupščine, ki so obsojale današnji režim, velika množica zborovalcev treh skupin je po svoji revščini, bedi in zanemarjenosti nastopila kot obtožiteljica današnje vlade in uprave. Nastopili so invalidi — od vojne pohabljeni, od sedanje uprave pa sestradane žrtve, sodniki so protestirali proti reakcionarnemu uničenju sodstva in končno so prišli še uradniki ter drugi državni nameščenici, da zahtevajo od vlade vsaj toliko, da se lahko tudi v drugi polovici meseca skromno preživijo. — Dosedanje plače zaležejo komaj za deset dni in še to za najnujnejše, drugi večji del meseca pa stiska državne nameščenice lakota in pomanjkanje. Med zbranimi uradniki je bilo sicer mnogo takih, ki že vedo, zakaj podpirajo sedanji režim. Skušali so marsikaj prikriti ter ustaviti trpke, obtožilne besede, ki so drugim nameščenecv kipele iz ust, pa niso imeli uspeha. Uradniški zastopniki iz vseh pokrajin so v pravih barvah iznašali uradniško bedo. Naštevati so se slučajni samomorov, ko oče uradnik ne more več gledati svojih lačnih otrok, ter hoditi med sestradano in golo družino praznih rok iz svoje službe, naštevati so se slučajni hiranja in smrti uradnikov in njihovih družin po izreku zdravnika — vsled nezadostne prehrane in končno se je sprožilo tudi to, da nekateri v službi režima dobro živijo, dočim se druge, ki poznajo samo pošteno in nepristransko spolnjevanje uradniških dolžnosti, preganja in zatira. — Servilnost je seveda tudi pri tem prišla do besede. Uradniki, ki še ne poznajo vseh lastnosti današnjega režima, so skušali tudi drugim vcepiti zaupanje v vladne obljube in vladne gospode in tako se je sestavila deputacija, ki je obiskala Pašiča. Pašičev spregjem je bil tak, kakor je pri Pašiču že v navadi. Iz njegovega molmljanja se je dalo samo razumeti: «Može, da bidne» in «nemože da bidne». Delegati si lahko to tolmačijo, kakor jim drago: ali bo, ali pa ne bo; eno bo, drugo ne bo ali iz vsega skupaj ne bo nič. Delegati bi radi o svojem posetu obvestili svoje organizacije, pa nimajo kaj poročati. «Bidne ali nebidne» uradniki ne morejo vzeti na znanje in so prepričani, da bo vlada še ta uradniški zakon odlagala dokler se bo le dalo. — Uradniške organizacije bodo morale razpravljati o tem, kako bi se dalo prisiliti na vlado, oni, ki trpijo, pa že sedaj vedo, da s tem tudi ne pridejo daleč in da bodo ovirani od onih uradnikov, ki so stopili v službo režima, vladnih strank ter nehali služiti narodu in državi. Ono uradništvo, ki dobiva od režima razne sinekure za službovanje po strankarskih profesijah, bo vedno oviralo upravičene zahteve uradniške večine.

Dnevne novice.

Črna nehvaležnost. Iz Slov. Bistrice nam poročajo: Krščanski pozdrav «Hvaljen Jezus» je tukajšnje učiteljstvo vrglo iz obeh ljudskih šol. Le kateheta je ukazalo pozdravljati še s tem pozdravom. S tem pa kaže ali svoje hinavščino, češ, morda duhovnik ne bo izvedel za to, ker on še vedno sliši le ta pozdrav, ali pa uči otroke hinavščine. Ze sto in sto let je obstojal ta pozdrav na tukajšnji ljudski šoli, sedaj sta ga pa odpravila voditelja šol, g. Karbaš in gđc. Feigl, ki se imata zahvaliti za svoja lepa mesta baš Slov. ljudski stranki.

Grozna nesreča na Videžu pri Slov. Bistrici. Dne 3. t. m. je izbruhnil ogenj v hlevu kmeta Andreja Jug. V nekaterih minutah je bila cela stavba tako zavita v plamen da se ni dalo rešiti ničesar. Zgorelo je poleg sena, gospodarskega orodja, vina itd. 10 glav goveje živine in kar je najžalostnejše, tudi gospodarjev brat. Škoda znaša blizu drugi milijon kron. Zavarovan je bil samo za 10.000 kron. Kmetje, zvišajte času primerno svoje zavarovalnine.

Obznanje kat. del. organizacije v Ptujju. Minuli so viharni dnevi svetovne vojne in sedaj kakor bučeč grom doni po širni zemeljski obli klic: «Obnova na gospodarskem in moralnem polju, obnova ljudi, osobito katoliške delavske mladine». Temu klicu hočemo tudi tukaj v Ptujju in bližnji okolici slediti, vsled tega iskreno vabimo vso pošteno delavsko mladino na tovariški razgovor, ki se vrši v nedeljo, dne 12. novembra po poznem cerkvenem opravilu v društveni sobi minoritskega samostana. Tovariši, tovarišice, ne zamudite prilike, da slišite delavskega tovariša iz Ljubljane in da si začrtamo pot za bodoče dneve.

Pobijanje draginje in carinsko postopanje. O padanju cen in o pobijanju draginje ima gospoda v Beogradu okrog zelene mize polna usta, gospoda menda misli, da so državljani po večini naivnejši in bedaki, ki bodo vsemu temu na slepo verjeli, zato pa nadaljuje svojo igro brez vsakega stida in obzira. Če bi bil človek še tako naiven, bi moral spoznati laž in hinavščino vseh teh protidraginjskih akcij in obljub. Vsi sloji spoznavajo in občutijo, da je državna uprava največji navijalec cen. V upravi se je ugnezdila velika jata organov, ki pod varstvom beograjske oligarhije donajajo nerodne in škodljive predpise ter jih tudi kolikor mogoče nerodno in škodljivo izvajajo. Raznovrstne carinske manipulacije na primer nadkriljujejo po svoji zmedenosti vse zemeljski kontinent in vse, kar se je nerodnega kje na svetu ukrenilo. Pride n. pr. vagon blaga v vrednosti in ceni od 100.000 kron. Zato se mora dobiti od Narodne banke dovoljenje, da se blago lahko ocarini in plača. To traja 10 do 12 dni, da Narodna banka ali njena podružnica dobi tozadevno prošnjo, jo reši ter rešeno pošlje prosilcu. Ta čas pa teče ležarina, ki se računa pri nas s 600 odstot. agio, ter pride na vagon okrog 20.000 kron. Ta ogromna svota podraži blago takoj za eno petino. Ko je odobrenje tukaj, se začne cariniti in pri tem so manipulacijski stroški zopet okrog 20.000 kron in tako poskoči cena blaga od 100 tisoč na 140.000 kron, kar mora trgovec zopet zvaliti na kupce in konzumente. Za toliko in še več se podraži blago pri normalnem poslovanju, kje so pa nešteti slučajji, ko leži blago po cele mesece na postajah in carinarnah, da naročnik po njem dolgo zastoj poižveduje, dokler ne dobi končno obvestila, da se je blago našlo in da teče zanj že toliko in toliko mesecev ležarina! — Pri strašni zmedi takega postopanja imajo karist samo gotovi carinski organi in pa izvoljeni krog beograjskih trgovcev, ki je ob o vsakem novem «propisu» že vnaprej obveščen, da se pripravi in da lahko spekulira.

Proti smrtni kazni in proti režimu. Na dan Vseh svetih je zborovala celokupna zagrebška akademska mladina — razven kakih 20 plačanih jugofašistov — na veliki skupščini, ki je z resolucijo obsodila današnji režim ter zahtevala odpravo smrtno kazni v državi SHS. Četudi so poziv na zborovanje podpisali vsi akademični klubi razven ostankov demokratov in radikalov, so naslednji tudi prišli, da bi na znan način motili zborovanje ter če le mogoče s kakim pretepom ali drugim izgrediv pokazali svojim gospodarjem, da jih je še vedno nekaj na zagrebškem vseučilišču. Povod zborovanja je bila smrtna obsodba rudarja Keroševića iz znanega tuzlanskega štrajka o Božiču leta 1920, in pa splošno znana krvoločnost beograjskih oblastnikov, zlasti onih v ministrstvu pravde, ki izrabljajo — kraljevo odsotnost, kraljevo oblast in vse mogoče, da zlasti politične krivce gonijo v smrt in najtežje kazni. Na izvajanju govornikov in proti peščici fašistov, ki je skušala motiti, so se često slišali klici: «Doli režim, doli Pribečević, doli narodni izdajalci, laži-nacijonalisti!» — in sprejeta je bila resolucija, ki se glasi: «Današnja družba je osnovana na razrednih interesih in njena struktura že nosi v sebi kali borbe in antagonizma. Politični aparat, ki se naziva država, bi imel po zagotovilu vladajočih ublažiti razredna nasprotstva ter preprečiti vse nepotrebne razdore in spopade, naši oblastniki se pa v vseh sporih, ki rezultirajo iz gospodarskega ustroja, postavljajo na stran močnejših in meste da bi pustili delavcem organizacije kot edino mogoče sredstvo za poprav materialnega položaja, oni delavski razred provocirajo, stavljajo izven zakona ter mu jemljejo vse pravice. Dogodki, ki so se odigrali ob rudarskem štrajku v Tuzli pred dvema leti, so bili nujna posledica političnega in ekonomskega nasilja, katero izvajajo naši oblastniki od ujedinenja pa do danes. Ti dogodki so imeli svoje žrtve: dva rudarja in enega žandarja. Za te žrtve odgovarjajo samo oblastniki, ki so nosilci tega neznosnega reakcionarnega sistema in ki iščejo še vedno nove žrtve, zahtevajoč okrutno glavo Gjure Keroševića. Akademska omladina kot najzavednejši del naroda obsoja postopanje vlade, ki je odbila

predlog vrhovnega sodišča za pomiloščenje na smrt obsojenega Keroševića, protestira, da se ta slučaj tretira kakor navadni umor ter zahteva, da se pomiloščenju Keroševića od vlade ne delajo zapreke. — Govorniki so povdarjali, da bi se morala smrtna kazen pri nas sploh odpraviti, ker jo režim zlorablja. Predsedstvo zborovanja je resolucijo odposlalo na kraljev dvor. Jugofašisti so jo potuhnjeno pobrali in zborovalci so se mirno razšli. Tako akademiki vseh opozicijskih strank, oficijelna «socialistična partija» pa pravzaprav — nič. Za rudarja Keroševića so se pri vladi potegovali poslanci hrvatske ljudske stranke, muslimanske opozicije in zemljoradnikov, od socialistov pa — seveda nobeden.

Justifikacija Keroševića? Usoda nesrečnega rudarja Keroševića je v vedno večji tajnosti. Smrtna obsodba, ozir. njeno potrdilo mu je bilo prebrano 25. oktobra zjutraj in obsojenec se je z nožem zabodel, da prihrani rablju posel. Najprej so listi pisali, da je že obešen, potem so pa popravili, da se je v samomorilnem namenu sam ranil, da je odnešen v bolnišnico, kjer ga bodo zdravniki pripravili za — vislice. Sedaj pa pride list «Jug» iz Osijeka, ki prinaša tole vest, datirano v Tuzli, dne 26. oktobra, torej drugi dan, ko je bila prebrana obsodba in ko se je Kerošević ranil: «Kerošević, ki se je ranil z nožem, se je ranil tako, da ni bilo zapreke za izvršitev justifikacije. Danes zjutraj je bil obešen na dvorišču sodnijskega poslopja». — Tako «Jug» in to ponavljajo za njim tudi drugi listi, oblast pa na vse to in na razne deputacije, proteste in resolucije, ki se bavijo z Keroševićevo zadevo, noče povedati, kaj je na stvari. Eno je že gotovo. Ko je bilo 25. oktobra že vse pripravljeno za izvršitev smrtne obsodbe, sorodniki obsojenca še vedno niso bili o tem obveščeni in že tako postopanje je pravi krviški cinizem. Sploh pa prekosi trdovratna zahteva Pašičeve vlade po Keroševićevi glavi že okrutni srednji vek. Toliko se prosi za tega človeka, pravniki spodbijajo izrečeno obsodbo, pošiljajo se deputacije, resolucije, vlada, ki pomilošča roparje in navadne zločince, ga hoče pa na vsak način obesiti in je to z itak že na pol mrtvim tudi najbrž storila. Če se je v barbarskem srednjem veku nad obsojencem temno nebo zjasnilo, če mu je kako dekle vrglo rožo pred noge, gotovo je bil pomiloščen, sedaj v prosvitlenem veku pod «demokracijo in svobodumno» Pašičevo vlado pa mora biti obešen človek poleg vseh ugovorov pravnikov in raznih slojev samo za to, ker pripada — delavstvu in protirežimskemu pokretu.

Izpremembe voznega reda. Od 5. novembra t. l. dalje izostane na progji Ljubljana gl. kol.—Maribor gl. kol. dosedanji potniški vlak št. 42, ki je odhajal iz Ljubljane ob 5.40. Namesto tega pa vozi na isti progji potniški vlak št. 42a z odhodom iz Ljubljane že ob 5.24, odhod iz Zidanega mosta ob 7., odhod iz Celje ob 7.48, prihod v Maribor ob 9.33. Na progji Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mesto izostane z istim dnem mešani vlak št. 1133 z odhodom iz Slov. Bistrice ob 9.10, št. 1135 z odhodom iz Slov. Bistrice ob 12. uri in v obratni smeri vlaka št. 1134 z odhodom iz Slov. Bistrice mesto ob 8.30 ter 1138 z odhodom iz Slov. Bistrice mesto ob 14.20. Namesto teh pa vozijo mešani vlaki št. 1123a z odhodom iz Slov. Bistrice ob 9. uri, št. 1135a z odhodom iz Slov. Bistrice ob 11.45, v obratni smeri pa mešani vlak št. 1134a z odhodom iz Slov. Bistrice mesto ob 8.25 in št. 1138b iz Slov. Bistrice mesto ob 14.50.

Poplave v Črni gori. Dne 28. in 29. m. m. so bili ogromni deževni nalivi v jugozapadnem delu Črne gore. Škoda vsled poplav je zelo velika. Narasle reke, ki so se izlile v Skadersko jezero, so tega tako dvignile, da je poplavilo več tisoč hektarjev obdelane zemlje.

Veletrgovina z železnino Pinter & Lenard v Mariboru je znižala sledeče cene: Pri železu, žičnikih in žici za 2 kroni pri kilogramu; vodovodne cevi, kuhinjsko posodo in od stavbenega kovanja izdelke iz medenine pa za 20 odstot.

Izdaja novih kolkov. S prvim januarjem bodo predani prometu novi koleki po: 5, 10, 20, 50 par in po: 1, 2, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 250, 500 in 1000 din. Koleki stare izdaje se bodo lahko rabili še do 1. februarja in lahko se bodo pa zamenjavali do 3. aprila prihodnjega leta.

Monopolski dohodki na teritoriju Srbije in Črne gore znašajo za računsko leto 1920-21: 573.548.30 din. Na teritoriju Banata, Bačke in Baranje pa 32.176.277.76 din. Monopolski stroški znašajo za Srbijo in Črno goro 125.271.475.61, za Banat, Bačko in Baranje 7.093.412.88 din. Za drugo polovico 1921 so bili sledeči dohodki: Na teritoriju Srbije in Črne gore 246.367.263.51, na teritoriju Banata, Bačke in Baranje 36.838.968.74 din. Izdatki za to polovico leta za Srbijo in Črno goro 87 milijonov 012.737 din. Uprava državnih monopolov je imela v letu 1920 in 21 čistega dobička 194.379.837.17 din.; a za proračunsko leto 1921 pa 186.998.972.34 din.

Dohodki državne trošarine za mesec september t. l. Pred dnevi smo poročali, da znaša skupna svota dohodkov državne trošarine za mesec september 82.249.043 din., torej 9 milijonov več nego je bilo predvideno v proračunu za ta mesec. Ti raynkar našeti dohodki so porazdeljeni na posamezne pokrajine tako-le: V Srbiji in Črni gori 16.966.989 din., v Hrvatski in Slavoniji 22.218.697, v Bosni in Hercegovini 6 milijonov, v Sloveniji 14 milijonov, v Vojvodini 18.393.835 din., v Dalmaciji 6.140.078 din.

POSLANO.*

Poziv! Ker se me osumlja ter se mi javno predbacia, da sem jaz dopisnik člankov v «Straži» naperjenih

* Za pod tem naslovom objavljeno uredništvo ne odgovarja.

proti g. Jakliču, odločno te očitke odklanjam. Zahtevam, da gospod Jaklič v teku 8 dni v «Straži» javno izražene žaljivke prekličje, sicer bi bil primoran, si sodnijskim potom iskati zadoščenja.

F. Rameli.

Iz Maribora.

Herman Wögerer. V Krčevini pri Mariboru je v nedeljo, dne 5. novembra zvečer umrl tovarnar g. Herman Wögerer. Pokojnik je bil dobra duša, rad je podpiral dobredelne ustanove. Za reveže, za šole in dijake je imel vedno odprte roke. V politiko se ni vmešaval. Pogreb bo v torek, dne 7. t. m. popoldne. N. p. v m.!

Volilni imeniki za občinske volitve v narodno skupščino so še vedno razpoloženi na magistratu. Izpuščenih je na stotine volilnih upravičencev. Reklamirajte, dokler je čas. Kdor ne bo vpisan, ne bo smel voliti. Tudi v tiskarstvu SLS v Cirilovi tiskarni (I. nadstropje, desno) so prepisli imenikov našim ljudem na razpolago.

Preiskovalna komisija v mariborski javni bolnici. Pod vodstvom ravnatelja drž. bolnice ljubljanske g. dr. Kataniča se vrši te dni v tukajšnji bolnici komisijonela preiskava bolniške uprave. Dr. Kataniču je prideljen g. upravnik Cegnar, rojen Mariborčan.

Magistratni ravnatelj g. A. Köchler je obolel. Radi tega je odpadla seja mestnega sveta dne 4. novembra.

Demokratski lažnjivci in občinski davki. Nedeljski «Tabor» je prinesel dolg članek o mariborskem mestnem gospodarstvu, ki kar mrgoli navadnih laži, tako, da bi človek mislil, da ga je pisal duševni vodja demokratskega kluba sam dr. Serbec, ki si do danes še ni opral pečata lažnjivca, dasi že dve leti čakamo na to. Lažnjivim trditvam podlega člankarja pribijemo to-le: Člankar govori o socialistično klerikalni večini, dasi ravno dobro ve, da je ni. Nasprotno je res, da socialisti, demokrati in narodni socialisti zadnji čas očito koketirajo med seboj, ker najbolj kaže slučaj Mestne hranilnice, ki je ravno zdaj zopet na tem, da bo vsled tega koketiranja najbrž oškodovana za milijone. Demokrati, odgovorite, ali ni res tako? Lažnjivi dopisnik piše dalje, da «klerikalci» ne vedo drugega, kakor nalagati nove davke. Dr. Serbec in druge korifeje demokratskih odbornikov, ali uvidite in priznate, da je to čisto navadna laž? Odborniki Slov. ljudske stranke so bili dozdaj še vedno edini, ki niso pripustili nobenih novih izdatkov, ako ni bilo kritja za nje; bili so edini, ki so javno in odločno povzdignili svoj glas in protestirali proti temu, da bi se v plenumu odobraval predlogi posebne finančni, ki niso bili poprej predelani o odeskih. Dr. Serbec, odprite svoja usta in povejte, kdaj je še Vaš klub storil kaj takega. Lažnjivi dopisnik laže dalje, da «klerikalci» glasujejo za vse davčne predloge socialistov. Ravno nasprotno je res. V zadnjih sejah so bili samo zastopniki SLS, ki so glasovali proti novim davkom, kar se celo «Jutro» s hudobnim veseljem konstatira. Naši odborniki so odločno nastopili proti davku, na nezazidane parcele, glasovali so proti davku na vino in pivo, glasovali so proti davku na gostilniške račune, nastopili so proti uvoznini in jo spravili iz dnevnega reda. Da storili so še več in so intervenirali tudi pri vladi, da teh novih davkov ne potrdi. Pač pa so ravno demokrati z dr. Serbecem vred glasovali za skrajno neumni davek na vino in pivo, odobraval in glasovali so za davek na «cehe» in so pomagali te davke sprejeti. In ravno isti demokrati, ki so za vse nove davke glasovali, lažejo zdaj po svojih listih, da «klerikalci» glasujejo za davke. To je višek lažnjivosti in lumparije! Kaj ne, g. dr. Serbec? Ravno tako vlogu igrajo demokrati pri takozvanem ponočnjaškem davku. Koliko ta davek nese, ne vemo, pa to vemo, da bo nesel več kakor 400.000 kron in da stroški za pobiranje lumparskega davka ne znašajo 300.000 K. Sicer pa je bil ta davek svojčas soglasno sprejet, so torej tudi demokrati glasovali zanj. Seveda se jim je pozneje ta davek zameril. Demokrati namreč radi polumpajo, zato seveda treba zdaj plačevati lumparski davek. Demokrat pa le rad bližnjega skubi, plača pa le nerad in tako so prišli demokratski občinski svetniki sami v konflikt z lumparskim davkom oziroma zakonom in so bili nekateri občutno kaznovani. Zato pa zdaj udrihajo po tem davku. Lažnjivi člankar končno grozi, da demokrati ne bodo več mirno gledali mestnega gospodarstva, ampak bodo to gospodarstvo sami vzeli v roke, da bodo tako Maribor olepsali in povzdignili, da bo vreden postati sedež oblasti. Res, lepi sklepi! Samo ne vemo, kdaj se bodo demokrati polastili mestnega gospodarstva v Mariboru. Volilci jim ga ne bodo izročili, ker predobro poznajo demokratske pijavke, ki gledajo le na svoj žep, za ljudstvo pa se ne brigajo. Toliko v odgovor lažnjivemu Taboritu na njegov članek. Končno pa svetujemo demokratom, naj se za te preklicane klerikalce nikar ne brigajo, dokler ne ureajo gospodarstva pri Mestni hranilnici v Mariboru, kjer na novo zopet zelo smrdi. Takega gospodarstva, kakor ga demokrati prakticirajo pri Mestni hranilnici, si pač pri občini nikakor ne želimo.

Kaj je Grčar storil kot župan za varstvo vlagateljev mariborske hranilnice? Prav nič! Zastopniki Slov. ljudske stranke so vedno svarili župana, da se morajo glede mestne hranilnice storiti odločni koraki, da se prepreči že v naprej vsaka eventualna nesreča. A slišimo dan za dnevom, da se pri Mestni hranilnici gospodari, kakor če je kozel prevzel službo vrtnarja.

Poziv pokrajinski vladi. Predsednik ravnateljstva Mariborske hranilnice advokat dr. Irgolič stoji pred konkurzom. Po mestu se govori, da si je tudi iz Mestne hranilnice sposodil nad 4 milijone kron. Čisto naravno je, da bo zavod, kojega predsednik je v konkurzu, izgubil pred ljudstvom zadnje zaupanje. Svojčas pokrajinska vlada ni imela nujnejšega opravka, kakor da je brez vzroka odstavila pravilno izvoljen odbor, ki

je skoz in skoz vestno posloval, sedaj v konkurzu se nahajajočega dr. Irgoliča kot gerenta, zato isto vlado danes javno pozivljamo, da takoj suspendira sedaj poslujoči odbor in dr. Irgoliča kot predsednika ter postevanje hranilnice natančno preišče in zavod obvaruje velikanske škode, ki mu preti. Ako vlada tega ne stori, nosi sama vso odgovornost za svojo brezbriznost.

Ali je res? Po Mariboru se govori, da direktor mestne hranilnice dr. Irgolič «visi» pri tem zavodu za tri milijone kron. Ljudje, ki imajo v hranilnici svoje prihranke vložene zahtevajo od g. župana, da pojasni, kaj je na teh vesteh resnice.

Dr. Irgolič v konkurzu! Veliki gospodar dr. Irgolič, ki ga je pokrajinska vlada svojčas smatrala za edino pripravnega moža, da reši mariborsko Mestno hranilnico poloma, je zdaj sam na polomu. Pravijo, da ima dolga 13 milijonov in še več, kritja pa še niti 7 milijonov nima. Izročil je že sam vsa posestva raznim bankam, ki jim dolguje velike svote, da ta posestva razprodajo in si poplačajo posojila. Kam je dr. Irgolič spravil svoje milijone, nikdo ne ve. Nekateri trdijo, da jih ima na varnem nekje v Gradcu pri svoji ljubici. Upamo, da preiskava dožene resnico. Dobili pa smo zadoščenje, kajti pokazalo se je, da smo imeli mi prav, ko smo svojčas večkrat v svojem listu zatrjevali, da dr. Irgolič ne sodi za gerenta oziroma za predsednika ravnateljstva Mestne hranilnice in Kreditnega društva.

Javno vprašanje na Mestno hranilnico v Mariboru. Po mestu se govori, da je Mestna hranilnica, oziroma njeno Kreditno društvo posodilo članu, oziroma predsedniku dr. Irgoliču, ki stoji pred konkurzom, nad štiri milijone kron, ki so v nevarnosti, da bodo za hranilnico izgubljeni. Mi vlagatelji, ki imamo pri Mestni hranilnici vloženi denar, trepečemo za svoje borne krajcarje, boječi se, da jih izgubimo. Zato pozivljamo vodstvo Mestne hranilnice, da nam to zadevo pojasni in svoje vlagatelje pomiri.

Proč z načelnikom hranilnice! Iz vrst mariborskih obrtnikov smo dobili ta-le dopis: Demokratska stranka v lanskem letu pri vladi izposlovala, da je bil demokrat-advokat dr. Franc Irgolič imenovan za načelnika (ravnatelja) mestne hranilnice. Irgoliča so naravnost vsillili. Razun nekaterih demokratov, kakor so n. pr. Šošarič, Voglar, Lipold in Koderman ga nihče ni maral. Marsikaj se je namigavalo. Sedaj se ta namigavanja uresničujejo. Mestna hranilnica ima baje itak nad 10 milijonov avstr. vojnega posojila, katero ne nosi prav nobenih obresti. In dr. Irgolič si je kot zavodov ravnatelj izposodil še 3 milijone! To vse je denar vlagateljev. In mestna občina še vedno daje jamstvo za ta zavod. V imenu velike večine mestnega prebivalstva ter osobito v ime vlagateljev zahtevamo, da se Irgolič takj odstavi od ravnateljstva hranilnice. Z našim denarjem ne pustimo vršiti demokratom značne kupčije. — Irgolič, plačaj vsak vinar nazaj in izgini.

Športni klub «Rapid» je priredil dne 4. t. m. zvečer zabavo pri Götzu. Kakor običajno, so tudi na to zabavo došli nekateri Sokolički Reismanovo baže. Hoteli so izzivati. Ko pa so jim za izzivanje odkazali udoben a dovolj moker prostor na prostem, so se vroči demokrati počutili dobro.

Zakaj obrat v mestni klavnici ni elektrificiran? Ali je res, da se je že montiralo električne stroje, a da se jih je zopet moralo izrgati? Kdo je to zakrivil? Ali ima mestna občina res toliko odvisnih tisočakov?

Prva slana. V pondeljek zjutraj je v mariborski okolici prva jesenska slana pobelila travnike. Pohorje in Kozjak pa imata do vznožja sneženo odejo.

Lepega sulca (ribo), nad 5 kg težkega je ujel včeraj z mrežo v Melju v Dravi mizar g. Kep iz Loske ulice št. 11.

Moško truplo je plavalo včeraj okoli 11. ure dopoldne v sredini Drave. Na mostu se je zbrala velika gruča ljudi.

V Ameriko odpotuje te dni fotograf g. Franc Kur-nik.

14 kg težko ribo je vlovil v Dravi g. Caf iz Po-brezja.

Aktivni podoficirji mariborske garnizije prireditjo dne 11. novembra zvečer v Götzovi dvorani plesni venček. Začetek ob 20. uri. Dobiček je namenjen za blagajno podpornega društva.

Zgradba Gospodarske banke lepo napreduje. Te dni so začeli graditi prvo nadstropje. Velika dvorana za naše organizacije bo v pritličju na vtru.

Začetek pouka na državni srednji kmetijski šoli v Mariboru. Vsi učenci, ki so vložili prošnje za sprejem v srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, naj se zgledajo zanesljivo v petek, dne 17. novembra 1922 ob 11. uri dopoldne pri direkciji (na vinarski šoli), kjer se jim sporoči, kedaj imajo polagati sprejemni izpit prosilci, ki so absolvirali samo kako nižjo kmetijsko šolo. Pri tej priliki se jim dajo tudi pojasnila in naslovi za stanovanja in hrano v mestu. Sprejemni izpiti se vršijo v soboto, 18. novembra. Ura se naznani pri zglasitvi. V nedeljo, dne 19. novembra je slovesna otvoritev nove šole in v pondeljek, dne 20. novembra prične redni pouk.

Petdesetletnica vinarske in sadjarske šole v Mariboru se bo obhajala v nedeljo, dne 19. novembra t. l. v zvezi s slovesno otvoritvijo srednje kmetijske šole v Mariboru. Zeleti je, da se redke slavnosti udeležijo osobito zastopniki oblasti in uradov, kmetijskih šol, kmetijskih korporacij in listov, narodnih poslancev itd., tudi kmetovalci, bivši učenci, odnosno absolventi te najstarejše jugoslovanske kmetijske šole in kmetijski strokovnjaki sploh. Ker iz umljivih razlogov ne bo mogoče vabiti vsakega posamezno, naprošajo se tem potom vsi prijatelji šole, zlasti absolventi mariborske šole in kmetijski strokovnjaki, da blagovolijo ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru sporočiti svojo udeležbo pri petdesetletnici tega zavoda najpozneje do 12. novembra. Podrobnosti se še objavijo.

Podružnica Jugoslovanske Matice v Mariboru priredi dne 12. novembra v Narodnem domu žalno manifestacijo v spomin druge obletnice nesrečnega Rapalla.

V Mariboru se je ustanovila nova zavarovalna družba «Zora». Opozarjamo naše p. n. bralce na omen-

ljeno jugoslovansko podjetje. Sicer pa glejte današnji anserat.

Upravni odbor Državne borze dela v Mariboru. — V sredo dne 8. novembra 1922 ob 7. uri zvečer se vrši v dvorani tukajšnjega mestnega magistrata volitev in konstituiranje upravnega odbora Državne borze dela v Mariboru. Obveščene in prizadete organizacije delodajalcev in delavcev naj pošljejo točno svoje zastopnike. Seja je javna in ima v za to določen prostor občinstvo prost vstop, a v potek seje je vsako vmešavanje prepovedano. — Sef Državne borze dela v Mariboru: Jože Stabej, l. r.

Stavbene zadruge in Zadrzna gradbena banka. Sila stanovanjske krize je prisilila gradbeno akcijo na odločno pot edine rešitve v samopomoči — zadrzništvu. Ena skupina drž. nastavlencev se je že odločila za to pot. Potrebno pa je, da isto pot takoj nastopijo tudi vse druge skupine državnih nastavlencev, tako, da tvorijo vsi skupaj veliko zadržno organizacijo. Ravno isto pot naj si izberejo tudi vsi drugi javni uradniki itd., posebno železničarji in seveda tudi privatni nastavlenci in delavci. Doslej najbolj živahno zanimanje se širi med železniškimi uradniki in malimi obrtniki, oboje skupine so že predložile pravila iz prejšnje dobe. Ko bodo še druga slična pravila v Mar Stanu na razpolago, se skliče se ta teden sestanek organizatorjev k razgovoru in izberi najbolj primernih pravil. Važno je, da se bodo prvi prijavljenci po ustanovitvi zadruge tudi prvi vpoštevali kot opravičenci na prve zgradbe. Ker pri naših denarnih zavodih ni dobiti kredita za gradbeno akcijo, je samo ob sebi umevno, da morajo osnujajoče se zadruge takoj misliti tudi na priprave za ustanovitev Zadrzne gradbene banke, ki naj bo prvi tak zavod v Jugoslaviji! Treba bo takoj na delo. Prijave sprejema Mar Stan.

NOVE KNJIGE. V zalogi Cirilove tiskarne v Mariboru so ravnokar izšle sledeče nove knjige: 1. Moj strie in moj župnik. Povest. Prevedena iz francoščine. Povest je zelo mična. Knjiga bo posameznikom in društvom dobro došla. Res pozdraviti je idejo Cirilove tiskarne, da izdaja v prevodu dobre povesti iz tujih sloves, ker so v zadnjem času leposlovne knjige na Slovenskem že zelo redke. Cena broširani knjigi je 4 din., kar je za sedajne razmere zelo malo. Po pošti poslana stane nekaj več. — 2. Srečne hiše je naslov 2. zvezka Knjižnice presv. Srca. Knjižica govori o sreči tistih družin, ki se posvetijo božjemu Srcu Jezusovemu. Nadalje opisuje delovanje o. Mateja iz družbe Srca Jezusovega ob posvetitvi družin. Knjižica je lična, lepa, prikupljiva ob posvetitvi družin. Knjižica je lična, lepa, prikupljiva in bodo častilci božjega Srca gotovo radi segali po nji. Stane pa s poštnino vred D 1.50. Naroči se v Cirilovi tiskarni v Mariboru. — 3. Nov koledarček za leto 1923.

in sicer v zepni obliki je izdala Cirilova tiskarna v Mariboru. Cena v platno vezanemu koledarčku je brez poštne 3 D., s poštnino vred pa 3.25 D. Koledarček je zelo ličen. — 4. Družinska pratika za l. 1923 se dobi v Cirilovi tiskarni in stane v drobni razprodaji 3.50 D.

Nova mladinska knjiga. Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8, je založila in izdala novo mladinsko knjigo, ki jo je spisal priljubljeni in priznani mladinski pisatelj Ksaver Meško: Volk-spokornik in druge povesti za mladino. Knjigo je bogato ilustriral France Podrekar, ki je za vsako povest napravil celostransko sliko. Ker nam še mladinskih knjig zelo primanjkuje, bo ta izdaja občinstvu gotovo zelo dobrodošla, ker je zelo pripravna za darilce našim malčkom. — Cena brošuri 25 dinarjev, vezana 30 D.

Koledarček Jugoslov. kmetske zveze je izšel. Z razpošiljanjem prične tajništvo SLS v Mariboru za mariborsko okrožje prihodnje dni. Opozorjamo na koledarček in njegovo vsebino somišljenike s prošnjo, da skrbijo za razpečavanje.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stalna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-3 525

Vinski sodi od 100 800 litrov, sveži, se prodajo Koroški kolodvor, tovorno skladišče, Maribor. 948

Viničar s 3 odraščeni mičmi se takoj sprejme v Limbuš. Predstaviti se je v Mariboru, Slovenska ul. 8, 1. ndstr. 518

Na račun se odda dobro idoča gostilna v mariborski okolici. Naslov v upravnistižu. 527

Radi dviganja dinarja so cene padle in se znižale za

10% — 20%

pri vsem blagu.

J. TRPIN 378

Maribor, Glavni trg 17.

S E N O

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —

OSET ANDREJ, MARIBOR

Aleksandrova cesta šte. 57, telef. 88. 38-323

Kupim hišo v Mariboru ali predmestju. Posredovalci dobe nagrado. Dolajš Lindvig, Sv. Jakob v Slov. gor. 928 3-3

Polljedelci!

FIŽOL

• črešnjevci • (Wachtbohnen) Cocc

kupi vsako množino in plača najvišje cene

Hmelak in drug

Maribor, Slomškov trg 6. 1, 460

Zimsko perilo, čevlje, dokolenice (gamše), copate, odeje, nogavice, roka-vice, kravate, klobuke, različno modno blago na boljše vrste in najceneje nudi

dežne plašče,

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Zahvala 525

Za obile dokaze iskrenega sočutja prebridke izgube moje blage nepozabljene soproge

Ivane Sdolšek

izrekam tem potom mojo najprisrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, znancem, dobrotnikom in prijateljem. Osobito pa se zahvaljujem za krasne darovane vence ter za mnogobrojno častno spremstvo kroz zvezo društva katoliških žen, poštinih uslužbencev in vseh drugih navzočih za njih trud k spremljanju na zadnji poti blage pokojnice.

Ivan Sdolšek,
vpokojeni poštni uradni ekspeditor.

Poziv k subskripciji delnic.

Ministrstvo za trgovno in industrijo v Beogradu je pripravljalnemu konzorciju za ustanovitev zavarovalne d. d. z dne 10. oktobra 1922, VI št. 4434 dovolilo, da prične s pripravljalnimi deli za ustanovitev zavarovalne d. d. s sedežem v Mariboru. To novo podjetje se bo nazivalo

„ZORA“

jugoslovanske zavarovalne d. d. v Mariboru.

Izveček iz statutov:

§ 12. Trajanje te družbe časovno ni omejeno.

§ 2. Namen družbe je prevzemanje direktnih in indirektnih življenskih zavarovanj proti ognju in direktno ter indirektnih življenskih zavarovanj v območju kraljevine Srčov, Hrvatov in Slovencev.

§ 3. Delniška glavnica se določa na 2.500.000 D in sestoji iz 10.000 kcmadov na ime se glasečih delnica po 250 D n. nominalne vrednosti.

§ 4. Prevzemna cerna vsake delnice znaša 300 D n. in mora vsak delničar takoj ob subskripciji vplačati a) 50% nominalne vrednosti delnic in b) diferenco med nominalno ter prevzemno ceno, ki znaša 50 Din. pri vsaki delnici. Z oziškim prebitkom se krijejo v prvi vrsti izdatki združeni z osnovanjem družbe. Ostanek pa se dočeli splošnemu rezervnemu fondu.

§ 5. Za ostalih 50% nominalne vrednosti delnic pa podpiše in izroči vsak delničar menice v prid družbe.

§ 15. Prvi upravni svet, ki obstoji 5 članov in 2 namestnikov, volijo koncesionarji in znaša poslovna doba prvega upravnega sveta pet let.

§ 18. Po pretoku poslovne dobe prvega upravnega sveta izvoli glavna skupščina delničarjev novi upravni svet sestojec iz petih članov in dveh namestnikov tuči za dobo 5 let.

§ 27. Ko so emitirane delnice že podpisane, skličejo koncesionarji ustanovno skupščino potom objave v treh v Ljubljani, Zagrebu ter Beogradu izhajajočih uradnih listih.

§ 28. Ustanovna skupščina je sklepčna, ako je rajmsnj toliko delničarjev navzočih, da predstavljajo njihove delnice vsaj tri desetine delniške glavnice.

§ 30. Ustanovni skupščini je pridržano: a) sklepanje o ustanovitvi družbe ter o statutu; o statutu seveda le v okviru oblastno odobrene oblike: b) volitev nadzorstvenega sveta; c) konstatacija, da je statutarično predpisani del delniške glavnice v gotovini že plačan. Ustanovna

skupščina sklepa o ustanovitvi družbe in o statutu s tako večino glasov, ki predstavljajo najmanj eno četrtino vseh podpisateljev delnic, ter vseh delnic, ki se emitirajo.

V vseh drugih slučajih sklepa ustanovna skupščina z absolutna večino glasov.

§ 4. Dodelitev delnic izvrši prvi upravni svet kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najpozneje tekom 14 dni po ustanovni skupščini.

II. Podpisovanje delnic se začne 5. nov. 1922 in se konča 11. decembra 1922.

III. Javni subskripciji izročene delnice se bodo podpisovale pri: Kreditnem društvu mestne hranilnice v Mariboru, Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah; Jadranski banki in njenih podružnicah; Trgovski banki (poprej Slovenski eskomptoi banki) v Ljubljani in njenih podružnicah ter Posojilnici v Mariboru.

MARIBOR, dne 3. novembra 1922.

Prilavljalni konzorciji snujoče se zavarovalne d. d. „ZORA“ v Mariboru, Aleksandrova cesta 12, pisarna dr. Karola Slokarja, odvetnika v Mariboru.